

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT HỌC PHẦN

1. Tên học phần: Phân loại thực vật B (Plant Taxonomy - B)

- Mã số học phần: SP169
- Số tín chỉ học phần: 02 tín chỉ
- Số tiết học phần: 20 tiết lý thuyết, 10 tiết thực hành.

2. Đơn vị phụ trách học phần:

- Bộ môn: Sư phạm Sinh học.
- Khoa: Khoa Sư phạm

3. Điều kiện tiên quyết: Sinh học đại cương (SP001 hoặc tương đương)

4. Mục tiêu của học phần:

4.1. Kiến thức:

- 4.1.1. Nắm được các kiến thức cơ bản về Phân loại thực vật như: Các nguyên tắc và tiêu chuẩn trong phân loại học; cách đặt tên, gọi tên các bậc phân loại trong Hệ thống sinh; lịch sử phát triển của khoa học phân loại; các phương pháp cơ bản để phân loại các ngành thực vật từ thực vật bậc thấp đến thực vật bậc cao; sự tiến hóa và sự đa dạng của giới thực vật.
- 4.1.2. Biết được mối liên hệ và tầm quan trọng của môn Phân loại học Thực vật đối với các ngành học và môn học khác.
- 4.1.3. Biết được công dụng của một số loài thực vật trong công nghiệp chế biến thực phẩm, y học, dược học, mỹ phẩm, trồng trọt và các lĩnh vực công nghệ khác.
- 4.1.4. Định hướng sử dụng, khai thác và bảo tồn tài nguyên thực vật.

4.2. Kỹ năng:

- 4.2.1. Biết cách thu mẫu, làm tiêu bản thực vật, làm bách thảo tập, bảo quản các mẫu thực vật. Cách pha chế một số loại hóa chất. Cách sử dụng và bảo quản các loại thiết bị thường dùng trong Phòng thí nghiệm thực vật.
- 4.2.2. Có khả năng tự phân tích, mô tả, vẽ hình các cơ quan dinh dưỡng, cơ quan sinh sản của thực vật.
- 4.2.3. Nhận diện, tra cứu và phân loại được các taxon thực vật trong tự nhiên.

4.3. Thái độ:

- 4.3.1. Nhận thức được vai trò và tầm quan trọng của giới thực vật đối với đời sống của nhân loại.
- 4.3.2. Có tinh thần trách nhiệm trong việc bảo vệ tài nguyên thực vật, tài nguyên rừng và các giá trị của thực vật.

5. Mô tả tóm tắt nội dung học phần:

Giới thực vật rất đa dạng và phong phú về thành phần loài. Mỗi loài có đặc điểm hình thái, cấu tạo cơ thể và giá trị sử dụng khác nhau. Vì vậy, để khai thác, sử dụng và bảo tồn chúng có hiệu quả, trước hết cần phải phân biệt sự khác nhau giữa các loài. Để làm được công việc này, cần phải nắm được các qui tắc, các phương pháp dùng trong phân loại và cấu tạo của cơ thể thực vật. Trên cơ sở đó, tiến hành phân loại chúng thành các nhóm hay các đơn vị phân loại. Vì giới thực vật phát triển từ đơn giản đến phức tạp nên môn học còn phải xác định quan hệ họ hàng và xây dựng các hệ thống phát sinh tự nhiên của chúng.

Ngoài ra, để nghiên cứu về đa dạng thế giới thực vật cần biết cách thu mẫu, làm tiêu bản thực vật, làm bách thảo tập, bảo quản các mẫu thực vật. Đồng thời phải có khả năng tự phân tích, mô tả, vẽ hình và phân loại được các loài thực vật.

6. Cấu trúc nội dung học phần:

6.1. Lý thuyết (20 tiết)

Nội dung	Số tiết	Mục tiêu
Chương 1. Đại cương về phân loại học thực vật	2	
1.1. Một số khái niệm và thuật ngữ dùng trong phân loại học thực vật		4.1.1
1.2. Mục tiêu, nhiệm vụ, ý nghĩa của phân loại học thực vật		4.1.2, 4.1.3; 4.3.1
1.3. Lịch sử phát triển của khoa học phân loại thực vật		4.1.1
1.4. Các phương pháp chính dùng trong phân loại thực vật		4.1.1
1.5. Các qui tắc phân loại và danh pháp thực vật		4.1.1;
1.6. Sự phân loại sinh giới và các nhóm thực vật chính		4.1.1, 4.1.2
1.7. Câu hỏi ôn tập chương 1		4.1.1, 4.1.2, 4.1.3
Chương 2. Vi khuẩn lam (Cyanobacteria)	1.5	
2.1. Đặc tính sinh học		4.1.1
2.2. Phân loại Vi khuẩn lam		4.1.1
2.3. Tính kinh tế của Vi khuẩn lam		4.1.3; 4.3.1
2.4. Mối quan hệ của Vi khuẩn lam với các nhóm sinh vật khác		4.1.2
2.5. Câu hỏi ôn tập chương 2		4.1.1, 4.1.2, 4.1.3
Chương 3 Phân giới thực vật bậc thấp (Nhóm Tảo – Algae)	3.5	
3.1. Đại cương về Tảo		4.1.1
3.2. Nhóm tảo có màu vàng, vàng nâu và nâu		4.1.1, 4.1.2
3.3. Nhóm tảo có màu đỏ		4.1.1, 4.1.3, 4.1.4
3.4. Nhóm tảo có màu lục		4.1.1, 4.1.3
3.5. Câu hỏi ôn tập chương 3		4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4
Chương 4 Phân giới thực vật bậc cao		

4.1. Ngành Rêu	2	4.1.1
4.2. Ngành Dương xỉ trần (Rhyniophyta)		4.1.1
4.3. Ngành Lá thông (Psilotophyta)		4.1.1
4.4. Ngành Thông đất (Lycopodiophyta)		4.1.1
4.5. Ngành Cỏ tháp bút (Equisetophyta)		4.1.1
4.6. Ngành Dương xỉ (Polypodiophyta)	1	4.1.1, 4.1.3
4.7. Ngành Hạt trần (Gymnospermae) hay ngành Thông (Pinophyta)	1	4.1.1, 4.1.3
4.8. Ngành Hạt kín (Angiospermae) hay ngành Ngọc lan (Magnoliophyta)		4.1.1, 4.1.3, 4.1.4; 4.2.3;
4.8.1. Lớp Hai lá mầm (Dicotyledonae) hay Lớp Ngọc lan (Magnoliopsida)		4.3.1; 4.3.2
* Phân lớp Ngọc lan (Magnoliidae)	1	
* Phân lớp Hoàng Liên (Mao lương - Ranunculidae)		
* Phân lớp Cầm chướng (Caryophyllidae)	1	
* Phân lớp Sau sau (Hamamelididae)		
* Phân lớp Sô (Dilleniidae)	1	
* Phân lớp Hoa hồng (Rosidae)	1	
* Phân lớp Hoa môi (Lamiidae)	1	
* Phân lớp Cúc (Asteridae)	1	
4.8.2. Lớp Một lá mầm (Monocotyledonae) hay Lớp Hành (Liliopsida)	2	
* Phân lớp Huệ tây (Liliidae)		
* Phân lớp Trạch tả (Alismidae)		
* Phân lớp Cau (Arecidae)		
4.9. Câu hỏi ôn tập chương 4 Báo cáo seminar	1	4.1.1, 4.1.3, 4.1.4

6.2. Thực hành (10 tiết)

	Nội dung	Số tiết	Mục tiêu
Bài 1.	Vi khuẩn lam và các ngành Tảo	2,5	
1.1.	Dụng cụ, hóa chất và mẫu vật		4.2.1
1.2.	Thực hành nhận diện vi khuẩn lam, tảo silíc, tảo nâu, tảo đỏ, tảo mắt và tảo lục		4.2.3
1.3.	Thực hành quan sát và vẽ hình tảo (cơ thể) của vi khuẩn lam và các ngành tảo khác dưới kính lúp và kính hiển vi quang học		4.2.2
1.4.	Dựa vào các khóa định loại vi khuẩn lam và các ngành tảo để phân loại các mẫu quan sát được		4.2.3
1.5.	Phức trình		4.2.2, 4.2.3
Bài 2.	Ngành Rêu, ngành Thông đất, ngành Cỏ tháp bút, ngành Dương xỉ, ngành Hạt trần và ngành Hạt kín (Phân tích hoa)	2,5	
2.1.	Dụng cụ, hóa chất và mẫu vật		4.2.1
2.2.	Thực hành nhận diện các ngành trên ngoài thiên nhiên và mẫu qua xử lý ở phòng thí nghiệm		4.2.3

2.3.	Thực hành quan sát cơ quan dinh dưỡng và cơ quan sinh sản của các ngành này	4.2.2
2.4	Hướng dẫn cách phân tích hoa	4.2.2
2.5	Phức trình	4.2.2, 4.2.3
Bài 3.	Lớp Hai lá mầm (Dicotyledonae)	2,5
3.1.	Dụng cụ phân tích và làm mẫu; các mẫu vật đại diện cho các phân lớp thuộc lớp Hai lá mầm.	4.2.1
3.2.	Thực hành nhận diện và phân loại các mẫu.	4.2.3
3.3.	Thực hành phân tích hoa để vẽ hoa đồ và viết hoa thức các nhóm hoa (nhóm đa tâm bì, nhóm hoa vô cánh, nhóm hoa cánh dính, nhóm hoa cánh rời)	4.2.2
3.4.	Phức trình	4.2.2, 4.2.3
Bài 4.	Lớp Một lá mầm (Monocotyledonae)	2,5
3.1.	Dụng cụ phân tích và làm mẫu; các mẫu vật đại diện cho các phân lớp thuộc lớp Một lá mầm.	4.2.1
3.2.	Thực hành nhận diện và phân loại các mẫu.	4.2.3
3.3.	Thực hành phân tích hoa để vẽ hoa đồ và viết hoa thức các nhóm hoa đại diện cho các phân lớp.	4.2.2
3.4.	Phức trình	4.2.2, 4.2.3

7. Phương pháp giảng dạy:

- Thuyết giảng.
- Thảo luận nhóm, chia nhóm làm bài tập theo từng chủ đề.
- Hướng dẫn thực hành.

8. Nhiệm vụ của sinh viên:

Sinh viên phải thực hiện các nhiệm vụ như sau:

- Trong giờ lý thuyết: Tích cực tham gia đóng góp ý kiến, đưa ra quan điểm, nêu ra vấn đề và đề xuất giải pháp giải quyết vấn đề. Hoàn thành các bài báo cáo được giao.

Trong giờ thực hành: Chấp hành tốt các nội quy của phòng thí nghiệm. Thực hiện các bài thực hành theo sự hướng dẫn của giáo viên, hoàn thành và nộp bài phức trình đúng thời gian.

Ở nhà: Nghiên cứu tài liệu lý thuyết và tài liệu thực hành phân loại thực vật. Tra cứu tên Việt Nam và tên khoa học các mẫu thu thập được khi thực hiện các bài báo cáo.

- Tham dự tối thiểu 80% số tiết học lý thuyết.
- Tham gia đầy đủ 100% giờ thực hành và có báo cáo kết quả.
- Thực hiện đầy đủ các bài báo cáo được giao.
- Tham dự thi kết thúc học phần.
- Chủ động tổ chức thực hiện giờ tự học.

9. Đánh giá kết quả học tập của sinh viên:

9.1. Cách đánh giá

Sinh viên được đánh giá tích lũy học phần như sau:

TT	Điểm thành phần	Quy định	Trọng số	Mục tiêu
1	Điểm chuyên cần	Tham dự ít nhất 80% số tiết lý thuyết và 100% số tiết thực hành	10%	4.1, 4.3

2	Điểm bài tập nhóm	Tham gia thu mẫu, làm mẫu, phân loại mẫu và viết báo cáo.	20%	4.1.1; 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
3	Điểm thực hành	- Nộp đầy đủ 4 bài phúc trình. - Không vi phạm các nội qui của phòng thí nghiệm.	20%	4.1, 4.2
4	Điểm thi kết thúc học phần	Thi trắc nghiệm (60 phút)	50%	4.1, 4.2, 4.3

9.2. Cách tính điểm

- Điểm đánh giá thành phần và điểm thi kết thúc học phần được chấm theo thang điểm 10 (từ 0 đến 10), làm tròn đến một chữ số thập phân.
- Điểm học phần là tổng điểm của tất cả các điểm đánh giá thành phần của học phần nhân với trọng số tương ứng. Điểm học phần theo thang điểm 10 làm tròn đến một chữ số thập phân, sau đó được quy đổi sang điểm chữ và điểm số theo thang điểm 4 theo quy định về công tác học vụ của Trường.

10. Tài liệu học tập:

Thông tin về tài liệu	Số đăng ký cá biệt
[1] Phân loại thực vật: Thực vật bậc thấp / Dương Đức Tiến, Võ Văn Chi. - Hà Nội : ĐH và THCN, 1978.	581.012/ T305
[2] Phân loại học thực vật : Thực vật bậc cao / Võ Văn Chi. -Hà Nội : ĐH và THCN, 1978	581.012/ Ch300
[3] Phân loại học thực vật : Giáo trình dùng cho các trường Đại học Sư phạm / Hoàng Thị Sản. - Hà Nội : Giáo Dục, 2006	581.012/ S105
[4] Tảo học / Phạm Hoàng Hộ. - Sài Gòn : Bộ Giáo dục xuất bản, 1967	589.3/ H450
[5] Rong biển Việt Nam Marine algae of South Vietnam / Phạm Hoàng Hộ. - Sài Gòn : Trung Tâm Học Liệu, 1969	579.8/ H450
[6] Rong biển Việt Nam : Phần phía Bắc (Marine Algae of North Vietnam) / Nguyễn Hữu Dinh ... [et al.]. - Hà Nội : Khoa học và Kỹ thuật, 1993	579.8/ R431
[7] Bài giảng Phân loại học thực vật B/ Đặng Minh Quân. – Khoa Sư phạm, Đại học Cần Thơ, 2011.	
[8] Cây cỏ Việt Nam = An illustrated flora of VietNam / Phạm Hoàng Hộ. - Thành Phố Hồ Chí Minh : Trẻ, 1999	581.9597/ H450/Q.1
[9] Cây cỏ Việt Nam = An illustrated flora of Vietnam / Phạm Hoàng Hộ. - Thành Phố Hồ Chí Minh : Trẻ, 2000	581.9597/ H450/Q.2
[10] Cây cỏ Việt Nam = An illustrated flora of Vietnam / Phạm Hoàng Hộ. - Thành Phố Hồ Chí Minh : Trẻ, 2000	581.9597/ H450/Q.3

11. Hướng dẫn sinh viên tự học:

Tuần	Nội dung	Lý thuyết (tiết)	Thực hành (tiết)	Nhiệm vụ của sinh viên

1	Chương 1: Đại cương về phân loại học thực vật	2	0	-Nghiên cứu trước: + Tài liệu [1]: nội dung từ mục I đến mục III (Trang 3 – 25). + Tài liệu [3]: nội dung từ mục 1 đến mục 5 (Trang 13 – 22). + Tài liệu [7]: nội dung Chương 1 (Trang 1 – 22). + Làm câu hỏi trong Chương 1 của tài liệu [7].
2	Chương 2: Vi khuẩn lam (Cyanobacteria)	1		-Nghiên cứu trước: +Tài liệu [1]: nội dung từ trang 50 đến trang 68. + Tài liệu [4]: mục Thanh tảo. + Tài liệu [7]: nội dung Chương 2 (Trang 23 – 42). + Làm câu hỏi trong Chương 2 của tài liệu [7]. -Tìm hiểu bài thí nghiệm số 1 được hướng dẫn trong tài liệu [7].
3,4	Chương 3: Phân giới thực vật bậc thấp (Nhóm Tảo – Algae)	4	2,5	-Nghiên cứu trước: + Tài liệu [1]: nội dung từ trang 70 - 165. + Tài liệu [3]: nội dung mục A. Tảo (Trang 49 – 69). + Tài liệu [4, 5, 6]. + Tài liệu [7]: nội dung Chương 3. + Làm câu hỏi trong Chương 3 của tài liệu [7]. -Viết phúc trình bài thực hành số 1 [7].
5-15	Chương 4: Phân giới thực vật bậc cao	13	7,5	-Nghiên cứu trước: + Tài liệu [2, 8, 9, 10]. + Tài liệu [7]: nội dung Chương 4. + Làm câu hỏi trong Chương 4 của tài liệu [7]. - Tìm hiểu bài thí nghiệm số 2, 3 và 4 của tài liệu [7]. - Phân công từng thành viên trong nhóm làm và chuẩn bị báo cáo bài tập nhóm. - Viết phúc trình các bài thực hành số 2, 3 và 4. - Chuẩn bị các câu hỏi ôn tập hết môn.

Cần Thơ, ngày 27 tháng 3 năm 2014

**TL. HIỆU TRƯỞNG
TRƯỞNG KHOA**

TRƯỞNG BỘ MÔN